

W I A D O M C I P O L S K I E.

Prywatny informator perjodyczny
dla uchodźstwa polskiego.

N.8

Stockholm, dnia 28 listopada 1940r.

..... Zasluga dla Ojczyzny jest jako ziarno
kto obnosi to ziarno w reku i wszystkim po-
kazuje, wołając: oto jest ziarno wielkie,
tedy wysuszy je i nic z niego nie otrzyma.
Ale kto zakopie ziarno w ziemię, a
czeka cierpliwie kilka tygodni, tedy zia-
rno wyda roślinę.

A kto schowa ziarno w kłosie na rok
przyszły, na życie przyszłe, ten otrzyma
ziarn sto, a z tych stu, tysiące tysięcy.
/ Z Ksiąg Narodu Polskiego i Pielgrzym-
stwa Polskiego. Adama Mickiewicza /

.....

Londyn, dn.26.XI.1940r.

Gen.Sikorski w wywiadzie prasowym oświadczył, że pol-
skie siły lotnicze dzięki pomocy angielskiej obecnie sil-
niejsze są niż przed wybuchem wojny, że Polacy zestrze-
li w ciągu lata i jesieni br. z górą 300 niem.samolotów,
oraz że niebawem polscy lotnicy będą brali udział w lo-
tach długodystansowych do Polski, gdzie będą niszczyli za-
kłady niemieckiego przemysłu wojennego, przeniesionego do
Polski, oraz niemieckie szkoły lotnicze, urządzone na lo-
tniskach polskich.

Rzym, dn.26.XI.1940r.

Ojciec Św. rozpoczął 7-dniowy post celem uproszenia
miłosierdzia Boskiego dla cierpiącej przez wojnę ludzkoś-
ci.

Radio szwedzkie i angielskie ujawnia treść przemowie-
nia Ojca Św., ogłoszonego na kongregacji kardynałów. Zie-
mia wydaje się być za mała dla ambicji kilku ludzi. Zaw-
sze starał się o zachowanie pokoju. Wezwanie o zakończe-
nie wojny i zawarcie pokoju sprawiedliwego na następują-
cych warunkach: 1. niepodległość i samodzielność wszyst-
kich narodów, nawet najmniejszych. Naprawa krzywd w tym
względzie dokonanych; 2. rozbrojenie materialne i moral-
ne; 3. gwarancja pokoju przez utworzenie stałego przed-
stawicielstwa narodów, któreby czuwało nad zabezpieczeniem
pokoju i sprawiedliwym podziałem bogactw ziemi /surowców/;
4. zabezpieczenie i ochrona mniejszości narodowych; 5. spra-
wiedliwość i miłość bliźniego mają stanowić fundament nowe-
go porządku świata. Państwa broniące swej wolności mają po-
stępować tak, jakby sobie tego życzyły, by w stosunku do
nich postępowano.

Londyn, 27.XI.1940r.

Churchill w Parlamencie wyraził swoje zadowolenie z po-
wodu zawarcia umowy polsko-czeskiej.

K R O N I K A.

od dn.20 do 28 listopada 1940r.

20.XI. . Przystąpienie Węgier do układu trzech mocarstw. Pod-
pisanie umowy nastąpiło w Wiedniu. Propaganda niemiecka i
włoska stara się nadać aktowi temu znaczenie historyczne.

Dalsza ofenzywa grecka celem rozbicia armii włos-
kiej na dwie części. Włoskie przeciwnatarcie z Korycy

odrzucono.

Rząd turecki ostrzega rząd bułgarski, że w razie zaatakowania Grecji lub zezwolenia Niemcom na przemarsz bez względu na ewent. gwarantowanie przez Niemcy nienaruszalności granic Turcji, Turcja zmuszona będzie wypowiedzieć Bułgarii wojnę.

W Indii znajduje się pod bronią 160.000 żołnierzy, a niedługo liczba wyćwiczonego wojska osiągnie cyfrę ćwierć miliona.

Gen. Antonescu jako szef rządu Rumunii podpisał z Niemcami układ, dający niemieckiej mniejszości w Rumunii daleko idące przywileje. W praktyce Niemcy tworzą legalnie obecnie w Rumunii państwo w państwie.

Pod Londynem zestrzelono włoskiego pułkownika i wzięto go do niewoli.

W Argentynie palą kukurydzę z braku możliwości eksportu.

W Wiedniu bawili Hitler, Ribbentrop, Ciano, ambasador japoński w Berlinie, premier węgierski Teleki i węgierski min. spr. zagr. Ciaki.

21.XI. Podpisano układ anglo-hiszpański co do dalszej sprzedaży benzyny do Hiszpanii na cele własne.

Kom. spr. zagr. parlamentu bułgarskiego żąda portu przy morzu Egejskim i korytarza przez terytorium greckie.

Prasa jugosłowiańska stwierdza, że w razie napadu Jugosławia będzie broniła swej wolności.

Nowy wódz naczelny frontu albańskiego przybyły z Rzymu zwalnia 50 wyższych oficerów ze swych stanowisk.

Uroczyste otwarcie parlamentu w Londynie. Wygłoszono następujące przemówienia ze strony rządu: Król: walka dwóch ideologii aż do zwycięstwa.- Churchill: O wojnie na morzu Śródziemnym w stadium obecnym ze względów wojskowych mówić nie można. Sytuacja w Egipcie uległa znacznej poprawie w stosunku do położenia z przed dwóch miesięcy. Podziw dla Greków: Nie słów lecz czynów spodziewacie się od rządu.- Lord Halifax: bagatelizuje znaczenie układu wiedeńskiego i zapowiada przystąpienie do tego układu dwóch dalszych bankrutów - Rumunii i Słowacji.

Komentarz Londynu do układu, podpisanego w dniu wczorajszym w Wiedniu: koalicja bankrutów nie przestraszy ani Imperium Brytyjskiego, ani Stanów Zj. Hitler i Ribbentrop w ostatnich dwóch miesiącach odbyli 18 konferencji z różnymi głowami państw i czołowymi mężami stanu. Rezultat tych rozmów znikomy.

W Kopenhadze znowu demonstracje przeciwko partii Fritz Clausena, duńskich nazistów.

22.XI. Koryca zdobyta. Naczelny wódz grecki gen. Papagos dziękuje szefowi lotnictwa angielskiego za współpracę. W całej Grecji dzwony kościelne oznajmują zwycięstwo

Papen powrócił do Ankary, przywożąc niemiecko-włoskie propozycje dla rządu tureckiego.

Turcja zaprowadza stan wojenny w europejskiej części kraju.

W Bułgarii zaprowadzono zaciemnienie i pogotowie przeciwlotnicze.

Himmler w Rzymie.

Hess i Frank przyjmują w Monachium Grandiego, włoskiego min. sprawiedliwości.

Tass dementuje wiadomość, podaną przez półurzędową prasę niemiecką, by przystąpienie Węgier do państw osi nastąpiło za zgodą Moskwy.

Do niewoli greckiej dostał się gen. Janini, dow. brygady strzel. górskich. Rozbity został drugi pułk Bersaglierów, którego szefem jest Mussolini. Pułk ten stawiał straż honorową przed Hitlerem, gdy Hitler był w Rzymie.

Obserwatorzy ameryk. maryn. woj. znajdują się na okrętach brytyjskich, również na morzu Śródziemnym.

Roosvelt oświadcza, że Stany udzielają obecnie maksimum pomocy Anglii.

Londyn zamówił nowych 5 mil. mundurów i 6 mil. spodni w 250 fabrykach w Anglii i Szkocji.

~~W Londynie /Holandii/ Niemcy zagrozili karą śmierci za posiadanie broni.~~

Senat Urugwaju większością głosów odmówił oddania bezmorskich Stanom Zj.

23.XI. Rumunia przez gen. Antonescu i min. spr. zagr. Sturze przystąpiła do państw osi. Ribbentrop wygłosił z tej racji przemówienie, z którego wynika, że Niemcy spodziewają się, że w niedługim czasie więcej państw przystąpi do nowej koalicji.

W Berlinie pogłoski o potajemnej rozmowie króla Leopolda z Hitlerem. /Brak potwierdzenia./

Komunikat grecki stwierdza, że pod Korycą po stronie włoskiej w walkach brały udział 4 dywizje, 2 bryg. Czarnych Koszul, 1 bryg. samodz. strz. gór., 1 baon c.k.m. Dotychczas naliczono zdobytych 30 lekkich armat i ciężkich, 55 armat przeciwzołgowych, z górą 300 c.k.m., 20 czołgów i kilka tys. żołnierzy wzięto do niewoli.

Zmiana ambasadora sowieckiego w Berlinie. Nowym ambasadorem zamianowany został Dekanezew, dotychczasowy wicekomisarz pr. zagr., znany z przeprowadzenia przyłączenia Litwy do Sowietów. /brak jakichkolwiek komentarzy./

Konsul amerykański w Hanoi / fr. Indo-Chiny/, aresztowany został przez Japończyków.

Marsylia bombardowana rzekomo przez Anglików, którzy w drodze do północnych Włoch mieli się omylić. Rząd franc. złożył protest w Londynie. Z Londynu brak wiadomości w tej sprawie.

Nowym gubernatorem Syrii zamianowany został Chiappe.

W Francji zawieszono na 2 dni 15 dzienników za niedyskrecję.

Bułgaria przeprowadza częściowo demobilizację. Cwiczenia o.p.l. trwają.

Prasa niemiecka ostrzega Turcję przed zbyt filoangielską polityką i odgraża się, że może zostać nie przyjęta do koalicji państw osi, jeśli zapóźno zgłosi swe przystąpienie.

Prasa turecka ostrzega Bułgarię przed polityką antygrecką i filoniemiecką.

Radio Londyn donosi, że w Amsterdamie wydany został przez władze okupacyjne rozkaz, by Żydzi włożyli znane oznaki od ub. piątku począwszy. W piątek z tymi oznakami ukazała się większość mieszkańców Amsterdamu bez względu na wyznanie i pochodzenie. Ponieważ ostrzeżenia ani kary porządkowe Gestapo nie pomogły, rozkaz ten cofnięto.

24.XI. W Berlinie dokonano historycznego aktu - jak głosi propaganda niemiecka i włoska -, że do państw osi jako nowy sprzymierzeniec przystąpiła Słowacja. Akt ten podpisał Turka min. spr. zagr., niedawno zamianowany w miejsce Durczajskiego na życzenie Hitlera, a nie premier i głowa państwa ks. Tiso.

Grecy osiągnęli brzeg jeziora Ochryda, 40 km. od granicy położony, odcinając w ten sposób Włochom odwrót do Jugosławii. Zdobyto m. Muskopolje i m. Pogradec.

Prasa niemiecka ostrzega gen. Metaxasa, by nie był przedstawicielem imperializmu brytyjskiego, gdyż państwa połudn. wschodnie Europy mają zupełnie inne cele polityczne. / Dotychczas trwają stosunki dyplom. między Berlinem i Atenami./

Berlin zapowiada podpisanie we wtorek przystąpienie Bułgarii do państw osi.

Wspólny komunikat grecko-angielski stwierdza, że w operacji przeciwko Włochom bierze udział tylko flota powietrzna i morską W. Brytanii a nie siły lądowe.

Zmarł premier Półn. Irlandii Lord Craigavon.

25.XI. Komunikat bułgarski donosi, że przystąpienie Bułgarii do państw osi nie jest na razie aktualne. Delegaci nie pojedą do Berlina.

Poseł bułgarski z Berlina odjechał do Sofji celem złożenia sprawozdania.

Do Sofji przybył Sobolew przewodniczący sowieckiej delegacji nadzwyczajnej w Bukareszcie i przyjęty został przez króla Borysa, premiera i min. spr. zagr.

Komunikat grecki donosi, że dotychczas do niewoli wzięto 8000 jeńców.

Komunikat berliński donosi, że nowi ludzie, którzy wejdą do rządu w Bułgarii przystąpią do paktu państwa osi.

W pewnej fabryce samolotów w Stanach Zj. 20.000 robotników zakupiło bombowiec dla Anglii.

W W. Brytanii wydano rozporządzenie, że w okresie świąt Bożego Narodzenia przemysł wojenny świętować będzie tylko przez jeden dzień, albo w I-szy dzień Bożego Narodzenia lub na Nowy Rok.

W Danii zaprowadzono kartki na masło, na tydzień 3,5 hgr. na osobę.

W fr. Indo-Chinach usunięto z rządu kilku wyższych urzędników jako sympatyków gen. de Gaulle.

Nad Szwecją ukazały się 2 samoloty niem. O.P.L. była w akcji.

Oświadczenie angielskie, że Anglicy nie zgodzą się na żadne propozycje zawieszenia broni na Święta Bożego Narodzenia.

26.XI. Podsekretarz Stanu Buttler oświadczył w angl. parlamencie, że rząd W. Brytanii zapewnia Bułgarii obecne granice, o ile Bułgaria nie przystąpi do państw osi. Odnosnie Abisynii oświadczył Buttler, że W. Brytania nie rości sobie żadnych terytorialnych pretensji do Abisynii.

Włosi zapowiadają rozpoczęcie lada godziny wielkiej kontrofensywy z rejonu Elbasan w kierunku na Korycę.

Komunikat grecki donosi o wylądowaniu na tyłach cofającej się armii włoskiej desantu przy pomocy floty i wzięcie do niewoli dowództwa batalionu i 2 kompanie. Włosi donoszą o zniszczeniu tego desantu.

Pierwsze znaczniejsze bombardowanie niektórych wysp Dodekanazu przez lotnictwo sprzymierzone.

Kongo belgijskie wypowiedziało Włochom wojnę.

Radio angielskie donosi o ćwiczeniach we Francji niemieckich żołnierzy w wdrapywaniu się na skały przybrzeżne oraz o bójkach między włoskimi i niemieckimi żołnierzami lotnictwa.

Powódź w Jugosławii.

Częściowe przesilenie w Paragwaju, zmiana ministrów spraw wewn., wojny i marynarki.

Nad Szwecją ukazał się samolot niemiecki O.P.L. w akcji.

W Chinach toczy się wielka bitwa, atakuje armia chińska w sile 300.000 żołnierzy.

W ub. tygodniu obustronna akcja lotnicza tylko natężona w pierwszych dniach. Później osłabła akcja niemiecka, natomiast sprzymierzonych w dalszym ciągu silna. Większe bombardowania przeprowadzono kilkakrotnie Hamburga, Kilonii oraz wszystkich portów wojennych i lotniczych od Stewanger w Norwegii do granicy hiszpańskiej.

Nawiązuje się bliższa współpraca między Siamem, Stanami Zj. i W. Brytanią.

Prasa szwajcarska donosi, że w czasie nieobecności Mołotowa, Wyszyński przyjął ang. ambasadora w Moskwie. Wyszyńskiego uważa się jako następcę Mołotowa.

Konwoje angielskie stale przechodzą przez kanał La manche.

Radio Londyn w programie rozrywkowym podaje bardzo często program lekki, kabaretowy.

Największą niespodzianką polityczną była odmowa Bułgarii przystąpienia do paktu berlińskiego.

Z PRASY ANGIELSKIEJ.

Komisja wojskowa Rady Narodowej R.P. pod przewodnictwem gen. Żeligowskiego zwiedzała przez kilka dni polskie obozy wojskowe w Szkocji, informując się o życiu, troskach i pragnieniach żołnierzy.

Pierwsza polska eskadra lotnicza w Anglii do dn. 13.X. br.

straciła 146 samolotów.

Naczelny Wódz gen. Sikorski nadał szeregowi lotników krzyże "Virtuti Militari" i "Arzyże Walecznych". Odznaki te wręczył rannym w szpitalu gen. Ujejski

Pierwsze wojenne odznaczenie brytyjskie zostało wręczone przez króla Jerzego VI. sierżantowi - pilotowi Józefowi Frantiskowi, otrzymał on za strącenie w ciągu jednego tygodnia 5 samolotów nieprzyjacielskich - medal lotniczy za waleczność /Distinguished Flying Medal/.

Staraniem "Overseas League" /Liga Zamorska/ odbyło się dn. 10.X.br. zebranie tej Ligi, poświęcone zbliżeniu jej członków z oficerami W.P. na terenie W. Brytanii.

W końcu września w polskim gimnazjum w Londynie odbyły się egzaminy dojrzałości dla absolwentów 2-giej klasy licealnej w Paryżu, którzy nie mogli przystąpić do matury z powodu ewakuacji.

Na terenie Anglii prócz Polskiego Czerwonego Krzyża są czynne nast. instytucje i stowarzyszenia kulturalne i społeczne: komitet Obywatelski Pomocy Uchodźcom, Ognisko Polskie, Polskie Biuro Badań Politycznych, Penclub Polski, Polska Federacja Kobiet, Stowarzyszenie Prawników, Sekcja Zagraniczna Związku Dziennikarzy R.P.

Na skutek starań ministra Pracy i Opieki Społecznej Stańczyka w bryt. Ministerstwie Pracy uzyskano możliwości zatrudnienia polskich robotników i inżynierów w przemyśle angielskim.

Z dniem 1.XII. br. staraniem funduszu im. Emilii Plater rozpoczęto 6-cio miesięczne przeszkolenie kobiet polskich. Program obejmuje podstawy praktycznej współpracy kobiet polskich i angielskich.

Zarząd Związku Robotników i Rzemieślników polskich w Londynie dn. 18.X. odbył pierwsze zebranie informacyjne.

W dn. 20 listopada rb. Minister Pracy i Służby Narodowej W. Brytanii Ernest Bevin przemawiając na lunch'u w klubie Rotary w Londynie powiedział między innymi: "Jeśli mam podać, jaka jest podstawowa przyczyna walki, to nie będę przypisywał jej tylko Hitlerowi, albo nawet dążeniu Prusaków do panowania nad innymi narodami. Należy sięgnąć głębiej. Zarówno poprzednia wojna, jak i obecna wojna jest to właściwie wielka wojna cywilna, która musi rozstrzygnąć ostatecznie, jak jest zasadnicza podstawa rządzenia jako takiego - czy my mamy być rządzeni z góry, czy też będziemy mieli rząd odpowiedzialny przed narodem. Ostatnie 20 lat dowiodły, że bezpieczeństwo nie może być osiągnięte przy pomocy broni. Osiągnąć je można tylko przez obdarzenie władzą narodu, tak aby tylko naród decydował o formie rządu, o wojnie, o życiu i o śmierci. Jak tylko władza zostaje odjęta od narodu i przekazana dyktatorowi na górze lub oligarchii militarnej, od razu bezpieczeństwo znika. Bezrobocie było tym diabłem, który pchnął masy w wielu miejscach w objęcia dyktatorów. Życie musi mieć motyw. Dotychczas jako jedyny motyw dla energii, produkcji, przedsiębiorczości był zysk. Ja chcę wskazać inny motyw dla przemysłu i dla życia. Proponuję aby przy końcu tej wojny uznać społeczne bezpieczeństwo jako główny motyw naszego życia narodowego. Nie znaczy to, aby wszelkie zyski miały być usunięte, ale idzie o to, żeby nasza cała ekonomia, finanse, organizacje, nauka, wszystko jednym słowem było skierowane do bezpieczeństwa społecznego nie dla nielicznej klasy średniej, albo dla tych, którzy są właścicielami nieruchomości i innych bogactw, lecz dla społeczeństwa jako całości. Moje cele wojenne dadzą się streścić w jednym zdaniu: "Motywem naszego życia powinno być bezpieczeństwo socjalne."

W dniu 21 listopada rb. angielski minister Spraw Wewnętrznych Herbert Morrison w mowie swojej powiedział między innymi: "W naszym społeczeństwie przy wszystkich jego niedoskonałościach jako główna sprężyna rozwoju i działalności społecznej jest wiara w człowieka jako celu, dla którego istnieje cała organizacja społeczna. W społeczeństwie totalistycznym główną sprężyną jest fanatyczna wia-

ra w panowanie bezdusznej maszyny państwowej. kierowanej przez jednego człowieka... Wszystko co ma znaczenie w dzisiejszym świecie, wszystko co jest naszą nadzieją i obietnicą na przyszłość pochodzi od nieskrępowanego życia duszy ludzkiej i od wolnej twórczej działalności człowieka. Gdzie rzeczy te nie istnieją możecie mieć błyskotliwą wystawę pompy i władzy ale nie będziecie mieli niczego, co jest trwałe, niczego wartościowego, niczego co może wzbogacić teraźniejszość i rozjaśnić przyszłość. "Nowy porządek" co za nazwa dla czarnej reakcji, który nasi wrogowie uważają jako swój ideał, jest maszyną na kontynencie Europy ze wszystkimi jej narodami wprzęgniętymi do kół maszyny, a przy kole kierowniczym - Nazi - przez siebie samego mianowany, nadczłowiek... Masy zwykłych ludzi w kraju, którzy wystawieni są teraz na bomby znają wartość ludzkiej godności i wolności. Są oni oburzeni, że źli, nieodpowiedzialni dyktatorzy przerwali pochód ludzkości do lepszego jutra i do sprawiedliwości społecznej i pogrążyli Europę w niepotrzebną, okrutną wojnę. Wszyscy oczekują tego dnia, wszyscy chcą walczyć o ten dzień, gdy zwycięstwo będzie osiągnięte i kiedy znów rozpoczniemy naszą mocną konstrukcyjną walkę o panowanie człowieka nad materialnymi rzeczami, aby zakończona była bieda ludzka i niepewność społeczna.

OKUPACJA NIEMIECKA.

Na odbytym posiedzeniu Rady Gospodarczej Generala Gub. dr. Frank określił w sposób następujący gospodarcze zadanie Gubernatorstwa: Generalne Gubernatorstwo winno uzupełniać gospodarczy rozwój Rzeszy i stanowić kraj poboczny /Nebenland/, będący dla Rzeszy dużym rezerwatem sił roboczych. Jako wytyczne pracy gospodarczej na drugi rok istnienia Gen.Gub. Frank wskazał "udoskonalenie metod i pogłębienie wszystkich zagadnień zarządu gospodarczego".

"Deutsche Rundschau" przynosi znamienne obwieszczenie burmistrza m. Bydgoszczy o "wypłacie zaliczek za odszkodowania wojenne." Zgodnie z tym obwieszczeniem osoby niemieckiej przynależności narodowej mogą już składać podania o wypłatę zaliczek. Jeżeli wysokość straty nie przekracza 200 marek, odszkodowanie może być od razu wypłacone.

Częstochowski przemysł przedzielniany został przedstawiony na masową produkcję wyrobów zastępczych. Przemysł ten zatrudnia 6000 robotników.

Wobec częstych kradzieży przesyłek pocztowych na terenie t.zw. "Gen.Gub." - kary za tego rodzaju przestępstwa podwyższono do dożywotniego więzienia i kary śmierci włącznie.

W obrocie pocztowym między niemieckim i sowieckim obszarem okupowanym zostały ostatnio wprowadzone również i listy wartościowe.

"Warschauer Zeitung" z 18.XI. donosi o wprowadzeniu w urzędowanie sądów grodzkich języka ukraińskiego. Dotyczy to Białej Podlaskiej, Biłgoraja, Farnogrodu, Chełma, Włodawy, Bełża, Hrubieszowa, Ciechanowa, Tomaszowa Lubelskiego i Tyszowiec.

OKUPACJA SOWIECKA.

W Wilnie, w b. lokalu szpitala żydowskiego przy ul. Kijowskiej otwarto szpital dla dzieci pod kierownictwem prof. dr. Bujaka.

Na Uniwersytecie wileńskim nastąpiło otwarcie katedry języka i literatury żydowskiej.

W Litwie i na Wileńszczyźnie zarządzono wstrzymanie obiegu dotychczasowej monety lita i wprowadzenie rubli sowieckich. To samo dotyczy pozostałych państw bałtyckich. Kursu wymiany na ruble prasa narazie nie podaje.

"Prawda" z dn. 16.XI w artykule p.t. "Język rosyjski w szkołach nierosyjskich" narzeka na niski poziom nauczania języka rosyjskiego w szkołach republik "narodowościowych" t.j. nierosyjskich. Autor artykułu cytuje przytym słowa Lenina: "... jesteśmy oczywiście, za tym, aby każdy mieszkaniec Rosji miał możliwość nauczyć się wielkiego języka rosyjskiego"... Autor, jako republiki "narodowościowe" /nacjonalnyje/, wymienia narazie republiki - bażkirska, tatarska, czeczeńsko-inguszska i t.p.

Instytut historii Białoruskiej Akademii Nauk opracował szereg szkiców z historii Białorusi m.in. szkic p.t. "Naród białoruski w walce z religią i popami." Inny instytut tejże Akademii, a mianowicie instytut gospodarstwa wiejskiego zajął się problemem osuszenia Polesia. / Prawda z 5.XI.40./

Muzeum sztuk plastycznych w Baranowiczach nabyło 1 egzemplarz rzadkiego wydania miniaturowego poezji A.Mickiewicza. Tomik ma format zwykłego znaczka pocztowego a zawiera 692 strof. Czytanie książeczki jest możliwe tylko przez szkło powiększające. Wydano ją w r. 1898 w 100-letnią rocznicę urodzin Mickiewicza w ilości tylko 80 egzemplarzy. / Prawda z 13.XI.40./

W związku z rocznicą Niepodległości - dnia 21 listopada br. w klubie Polskim Ognisko wygłosił Dr.M.Karniol odczyt p.t. "Udział PPS. w budowie Państwa Polskiego". Oto streszczenie tego doskonałego odczytu:

Udział P.P.S. w budowie państwa polskiego nie jest wyłącznie sprawą polityczną. Jest to spora część historii ostatnich lat niewoli narodowej i pierwszych lat wolności. W drugiej połowie XIX wieku w kraju istniały różne kółka i organizacje o charakterze socjalistycznym. Największa z nich "Proletariat" /1882-86/ nie wysuwała jeszcze hasła niepodległości. Hasło to występuje dopiero w pismach Bolesława Limanowskiego. W 1892 r. następuje w Paryżu zjednoczenie organizacji socjalistycznych w Polską Partię Socjalistyczną. W programie swym P.P.S. pierwsza po upadku powstania 1863 roku rzuciła w naród hasło niepodległości Polski. Podczas wojny rosyjsko-japońskiej P.P.S. czyni przygotowania do wystąpień zbrojnych. 13 listopada 1904 r. odbywa się manifestacja zbrojna na Placu Grzybowskim. Jest to pierwsze po upadku powstania 1863 r. wystąpienie Polaków z bronią w rękę przeciw caratowi. W rewolucji 1905 na ziemiach polskich kieruje nią P.P.S. Powołała ona do życia Organizację Bojową P.P.S., która przeprowadziła szereg akcji. Historyczną jest "Krwawa Sroda" 15.8. 1906r. kiedy to w kilkudziesięciu miejscach dokonano napadów na policję carską. Pamiętne też były napady pod Bezdanami i Rogowem, gdzie kierownikiem akcji był Mirecki. Następnie P.P.S. bierze udział w założeniu Związku Walki Czynnej, Związku Strzeleckiego, Polskiego Skarbu Wojskowego, Tymczasowej Komisji Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych, dając polityczny rodowód Legionom. Samodzielny czyn zbrojny miał wielkie znaczenie dla sprawy polskiej mimo niewielkiej liczebności polskich oddziałów. Zrozumienie tego faktu jest dziś powszechne, gdyż każdy rozumie jak realną siłą przedstawia dziś też fakt że Polska stawia opór pod ziemią, gdy poza jej granicami bije się wojsko polskie. Droga czynu zbrojnego jest drugą wartością, którą P.P.S. wniosła do budowy Państwa Polskiego.

W listopadzie 1918 r. P.P.S. wzięła udział w rozbrojeniu Niemców, oraz w sprawowaniu władzy politycznej. W Lublinie 5-dniowy rząd Polskiej Republiki Ludowej proklamuje Polskę jako demokratyczną republikę. Prelegent pozdrawia w tym miejscu ministra Stanisława Thugutta, członka rządu Lubelskiego 1918r., który zaszczycił odczyt swą obecnością. W 1920r. P.P.S. wzięła udział w obronie państwa przed bolszewikami, gdy na czele rządu stanął obok Witosza Daszyński. Następnie omawia prelegent stosunek P.P.S. do dyktatury, podnosząc, że wiara w człowieka i w masę ludową będąca istotnym sensem demokratycznego ideału jest dalszą wartością w budowie Państwa Polskiego. Ta wiara w -

masę ludową tryumfuje w czasie wojny obecnej. Jak w lipcu 1920r., tak we wrześniu 1939r. powstały bataljony robotnicze, które broniły Warszawy. Szarzy, nieznani ludzie wykonują dziś "napady bandyckie", nadal żyje legenda Polski Ludowej. Prelegent kończy odczyt wezwaniem "Zachowajcie swe poglądy polityczne, głosujcie w tajnym głosowaniu jak wam sumienie obywatelskie dyktuje, ale odnieście się z szacunkiem do tej wielkiej, szarej, nieznanej masy ludzkiej, której pracą stoi i stać będzie Polska."

Zebrana licznie kolonia polska zgotowała prelegentowi zasłużoną owację.

Dnia 22 listopada rb. w pensjonacie dla uchodźców polskich w Sundbybergu, prowadzonym przez Armię Zbawienia przy udziale Polskiego Komitetu pomocy uchodźcom w Szwecji odbyła się skromna uroczystość rocznicy założenia tego schroniska. Na uroczystość przybyli pp.Minister Potworowski z małżonką, władze Armii Zbawienia z p.komand. Karl Larssonem i płk. H.Boije na czele oraz z ramienia Komitetu Polskiego -pp.Janina Palmén, Konsul Pomian i radca inż.Kowalewski.

Na wstępie w imieniu Rządu R.P. oraz kolonii polskiej p.Minister Potworowski podziękował w krótkich słowach przedstawicielowi Armii Zbawienia za opiekę nad uchodźcami. W imieniu Komitetu wygłosił dłuższe przemówienie p.Konsul Pomian, przypominając obecnym pokrótce świeże dzieje ostatniego uchodźstwa - duży napływ uchodźców tłómaczy się nie tylko ucieczką przed niszczycielską i wynaradawiającą polityką okupantów, lecz również chęcią służenia ojczyźnie na obcej ziemi, czego dowodem wyjazd licznych uchodźców w dalszym kierunku i pozostanie w Szwecji tylko tych, których tu zatrzymała przerwa komunikacji. Dalej wspomniął mówca o wysiłkach Komitetu ulżenia doli uchodźców w sposób najmniej uciążliwy dla społeczeństwa szwedzkiego i o pięknej inicjatywie Armii Zbawienia oddania do dyspozycji uchodźców schroniska w Syndbybergu. Dalej podkreślił mówca w słowach serdecznych owocne wysiłki Armii Zbawienia, dzielącej się z bezdomnymi nie zbyt kami lecz kawałkiem chleba. "Byliśmy głodni - daliście nam chleb, byliśmy bezdomni - daliście nam dom" - taką trawestacją z Pisma zakończył p.Pomian swe przemówienie, wręczając przedstawicielowi Armii Zbawienia wiązaną kwiatów oraz artystycznie wykonany adres pamiątkowy.

W imieniu uchodźców zamieszkałych w schronisku przemówił krótko p.Rau, wręczając zarządzającej schroniska siostrze A.Z.mjr.Fredyryce Larsson kwiaty i skromny upominek. W imieniu Armii Zbawienia przemawiali pp.Komand.K.Larsson oraz płk. H.Boije. Pani pułkownik Boije w słowach prostych i miłych wspomniła dzieje założenia schroniska, co doszło do skutku dzięki wspólnym wysiłkom sióstr Armii Zbawienia i Komitetu w osobie p.Palmén, oraz podkreśliła pełne poświęcenia trudy poprzedniej zarządzającej schroniska - siostry Charlotty Erikson i obecnej siostry mjr.Fredyryki Larsson. Spiewy chóralne i pogawędka przy kawie zakończyły tę małą uroczystość, nacechowaną nastrojem serdeczności i pogody.

Od dn.1 grudnia rb. Klub Polski "Ognisko" zostaje przeniesiony do nowego lokalu przy ul.Jungfrugatan 30, II piętro. W związku z tym czwartki odczytowe ulegają na czas powien zawieszeniu. O następnym odczycie podamy w najbliższym numerze Informatora.